

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

2016/2225(INI)

19.10.2016

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par lielo datu ietekmi uz pamattiesībām — privātums, datu aizsardzība,
nediskriminācija, drošība un tiesībaizsardzība
(2016/2225(INI))

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Referente: *Ana Gomes*

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par lielo datu ietekmi uz pamattiesībām — privātums, datu aizsardzība, nediskriminācija, drošība un tiesībaizsardzība (2016/2225(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 1., 7., 8., 11., 14., 21., 47. un 52. pantu,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Regulu (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula, VDAR)¹ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Direktīvu (ES) 2016/680 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI²,
- ņemot vērā Eiropas Padomes 1981. gada 28. janvāra Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi (ETS 108) un tās 2001. gada 8. janvāra papildu protokolu (ETS 181)³,
- ņemot vērā Eiropas Padomes Ministru komitejas 2010. gada 23. novembra Ieteikumu CM/Rec(2010)13 dalībvalstīm par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisku apstrādi datu profilēšanas kontekstā⁴,
- ņemot vērā Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja 2015. gada 19. novembra atzinumu 7/2015 „Kā risināt ar lielajiem datiem saistītās problēmas — aicinājums nodrošināt pārredzamību, lietotāju kontroli, integrētu datu aizsardzību un pārskatatbildību”⁵,
- ņemot vērā 29. panta darba grupas 2014. gada 16. septembra paziņojumu par lielo datu attīstības ietekmi uz fizisko personu aizsardzību attiecībā uz viņu personas datu apstrādi Eiropas Savienībā⁶,
- ņemot vērā Reglamenta 52. pantu,
- ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu un Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas atzinumu (A8-0000/2016),

¹ OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.

² OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.

³ <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108>.

⁴ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cdd00.

⁵ https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2015/15-11-19_Big_Data_EN.pdf.

⁶ http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp221_en.pdf.

- A. tā kā lielle dati nozīmē liela datu, tostarp personas datu, apjoma uzkrāšanu no dažādiem avotiem un šo datu automātisku apstrādi ar datoralgoritmiem un modernām datu apstrādes metodēm nolūkā atklāt korelācijas, tendences un sakarības (lielo datu analītika);
- B. tā kā, attīstoties komunikācijas tehnoloģijām un vispārēji izplatoties elektroniskajām ierīcēm, uzraudzības ierīcēm, sociālajiem medijiem, saziņai tīmeklī un tīkliem, tostarp ierīcēm, kuras sazinās bez cilvēku līdzdalības, ir izveidojušās milzīgas, arvien lielākas datu kopas, kas ar modernu apstrādes metožu un analītikas palīdzību ļauj gūt jauna līmeņa atziņas par cilvēka rīcību un sabiedrībām;
- C. tā kā uzņēmumi, valdības un organizācijas ir izmantojušas šādas datu kopas un lielo datu analītiku, lai sekmētu konkurētspēju, inovāciju, tirgus prognozēšanu, mērķorientētu reklāmu, zinātnisko pētniecību un politikas veidošanu tādās jomās kā transports, viedās pilsētas, tiesībaizsardzība, pārredzamība, sabiedrības veselība un reaģēšana uz katastrofām;
- D. tā kā lielle dati, bez šaubām, var noderēt un radīt izdevības iedzīvotājiem, uzņēmumiem un valdībām, taču ir saistīti arī ar ievērojamu risku attiecībā uz ES hartas un Savienības tiesību aktu garantēto pamattiesību aizsardzību;
- E. tā kā sensoru izplatībai, plašai pastāvīgai datu ģenerēšanai un aktuālajām datu apstrādes darbībām raksturīga liela nepārredzamība;
- F. tā kā neobjektīvi algoritmi un citi analīzes rīki, zema datu kvalitāte, apšaubāmas korelācijas, kļūdas, nepietiekami novērtētas juridiskās, sociālās un ētiskās sekas un cilvēku lomas marginalizēšana šajos procesos var novest pie nepilnīgām lēmumu pieņemšanas procedūrām;
- G. tā kā datu apstrādes un analītikas izplatība, lielais datu vākšanā, glabāšanā, apstrādē un izplatīšanā iesaistīto aktoru skaits un tādu lielu datu kopu apvienošana, kas satur no dažādiem avotiem iegūtus personas datus, ir novedusi pie tā, ka gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem nav skaidrības par konkrētajām prasībām attiecībā uz atbilstību vispārīgajiem datu aizsardzības principiem,

Vispārīgi apsvērumi

1. uzsver, ka informācija, ko atklāj lielo datu analīze, ir vien tik uzticama, cik uzticami ir izmantotie dati, un ka tāpēc šādas analīzes rezultātu un prognozējošo algoritmu novērtēšanai vajadzīgi stingri zinātniskie un ētiskie standarti;
2. uzsver, ka iedzīvotāji, uzņēmumi, valdības un iestādes lielo datu potenciālu un to pavērtās iespējas varēs izmantot pilnībā vien tad, ja, attiecībā uz visiem iesaistītajiem aktoriem panākot stingru pamattiesību un juridiskās noteiktības ievērošanu, tiks nodrošināta sabiedrības uzticēšanās šīm tehnoloģijām;

Lielie dati komerciāliem mērķiem un publiskajā sektorā

Privātuma un datu aizsardzība

3. norāda, ka Savienības tiesību akti par privātuma un personas datu aizsardzību, kā arī par tiesībām uz līdztiesību un nediskriminēšanu datu apstrādei ir piemērojami pat tad, ja pirms apstrādes dati tiek pseidonimizēti un anonimizēti, ciktāl pastāv reidentifikācijas risks, vai — jebkurā gadījumā — ja datu, kas nav personas dati, izmantošana var ietekmēt cilvēku privāto dzīvi vai citas tiesības un brīvības;
4. uzskata, ka pārredzamība, godīgums, pārskatatbildība un kontrole pār personas datiem ir pamatvērtības, no kurām atvasina konkrētās tiesības un pienākumus un uz kuru pamata būtu jādarbojas uzņēmumiem, publiskā sektora iestādēm un citiem aktoriem, kas izmanto datus savām lēmumu pieņemšanas procedūrām; uzsver, ka vajadzīga daudz lielāka pārredzamība attiecībā uz datu apstrādi un analītiku uzņēmumos;
5. uzsver, ka Komisijai, Eiropas Datu aizsardzības kolēģijai un citām neatkarīgām uzraudzības iestādēm turpmākajos gados un desmitgadēs vajadzētu būtiski iesaistīties juridiskās noteiktības sekmēšanā attiecībā uz konkrētiem standartiem, kas sargā ar datu apstrādes un analītikas izmantošanu saistītās pamattiesības un garantijas;
6. uzskata, ka anonimizācijas metodēm būtu jāietver tehniski pasākumi un līgumsaistības, kas nodrošina reidentifikācijas neiespējamību; aicina uzņēmumus regulāri novērtēt šādus riskus jaunu tehnoloģiju kontekstā un dokumentēt pieņemto pasākumu piemērotību, tādējādi ļaujot neatkarīgām uzraudzības iestādēm sekot līdzi uzņēmumu praksei un sniegt ieteikumus;
7. mudina uzņēmumus un citus datu pārziņus izmantot VDAR paredzētos instrumentus, piemēram, rīcības kodeksus un sertifikācijas shēmas, panākt lielāku skaidrību par saviem īpašajiem pienākumiem, ko nosaka Savienības tiesību akti, un nodrošināt savas prakses un darbību atbilstību attiecīgajiem Savienības juridiskajiem standartiem un garantijām;

Drošība

8. atzīst, ka datu nozaudēšana un nozagšana, ļaunprogrammatūras infekcija, neatļauta piekļuve datiem un nelikumīga novērošana ir vieni no svarīgākajiem riskiem, kas saistīti ar aktuālajām datu apstrādes darbībām, piemēram, lielo datu metodēm; uzskata, ka šādu draudu risināšanai vajadzīga īsta un saskaņota sadarbība starp privāto sektoru, valsts pārvaldi, tiesībaizsardzības iestādēm un neatkarīgām uzraudzības iestādēm;

Nediskriminēšana

9. aicina Savienību un dalībvalstis apzināt un cik iespējams samazināt algoritmisko diskrimināciju un neobjektivitāti un izstrādāt pamatīgu kopīgu ētikas satvaru personas datu apstrādei un automatizētai lēmumu pieņemšanai;

Lielie dati tiesībaizsardzības mērķiem

Privātuma un datu aizsardzība

10. mudina visus tiesībaizsardzības aktorus, kas izmanto datu apstrādi un analītiku, nodrošināt pienācīgu cilvēka dalību visos dažādajos datu apstrādes un analīzes posmos, it sevišķi tad, kad lēmumi var radīt lielu risku fiziskām personām;
11. īpaši uzsver, cik svarīgi ir iepriekšēji ietekmes novērtējumi, kuros ņemtas vērā ētiskās sekas, lai novērtētu datu inkluzivitāti, precizitāti un kvalitāti un nodrošinātu, ka fiziskās personas, pret kurām vērsti lēmumi, un/vai aktori, kas iesaistīti lēmumu pieņemšanas procesā, var apstrīdēt analīzi, sakarības un korelācijas, un novērstu jebkādu kaitējošu ietekmi uz konkrētām grupām vai fiziskām personām;

Drošība

12. uzsver, ka ir absolūti nepieciešams aizsargāt tiesībaizsardzības datubāzes pret datu nozaudēšanu un nozagšanu, ļaunprogrammatūras infekcijām un neautorizētu personu neatļautu piekļuvi datiem; uzskata, ka šādu draudu risināšanai vajadzīga īsta, saskaņota sadarbība starp tiesībaizsardzības iestādēm un neatkarīgām uzraudzības iestādēm;

Nediskriminēšana

13. tā kā tiesībaizsardzības iestāžu lēmumi un pasākumi skar cilvēku dzīvi un tiesības, brīdina, ka vajadzīga maksimāla piesardzība, lai nepieļautu nelikumīgu diskrimināciju un vērsanos pret konkrētām iedzīvotāju grupām, īpaši marginalizētām grupām un etniskajām un rasu minoritātēm;
14. aicina dalībvalstu tiesībaizsardzības iestādes, kas izmanto datu analītiku, datu analīzē ievērot augstākos ētikas standartus un nodrošināt cilvēka dalību un pārskatatbildību visos dažādajos lēmumu pieņemšanas posmos — lai novērtētu ne tikai datu reprezentativitāti, precizitāti un kvalitāti, bet arī katra uz attiecīgās informācijas pamata pieņemamā lēmuma piemērotību;

o

o o

15. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.